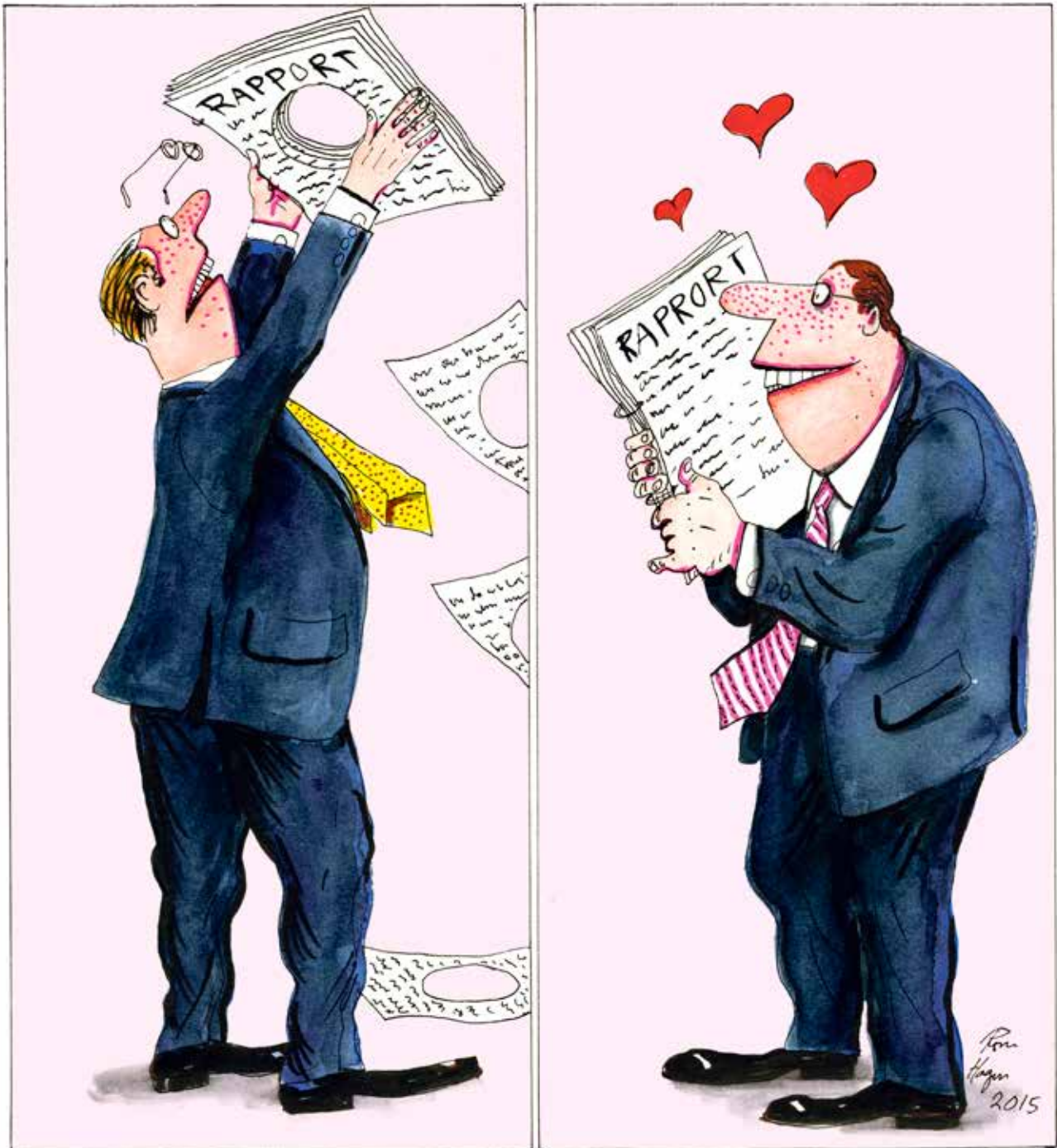

- Statoil rapporterte på minimum åpenhets krav, kalt land-for-land rapportering, på en halv side i sin bærekraftsrapport for 2014.
- PWYP Norge viser at Statoil kunne lett ha rapportert på et meningsfullt åpenhetskrav, kalt utvidet land-for-land rapportering, på en side.
- Når selskaper kan presentere sin land-for-land tilstedeværelse på en side, hvorfor vil ikke politikere kreve det av selskaper?

Det Statoil rapporterte og det Statoil burde ha rapportert.

Forord

Hvorfor laget PWYP Norge denne briefingen?

Den 1. januar 2014 trådte loven om land-for-land rapportering (LLR) i kraft i Norge.

Loven i Norge om land-for-land-rapportering for regnskapsformål var et resultat av direktivet fra EU, Transparency and Accounting Directive, som kom på plass 9. april 2013. Den norske forskriften hadde lik ordlyd som EU direktivet, og i likhet med EU så omfattet norsk forskrift også selskaper som drev med skogdrift. EU-direktivet var igjen en harmonisering med tilsvarende lovgivning i USA vedtatt i 2010 i Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act¹. Loven krever at 1100 olje- og gruveselskaper børsnotert i USA må opplyse om hva de betaler til regjeringer verden over. Denne lovgivningen var igjen bygget på åpenhetskravene i den land-for-land-rapporteringen som flere land allerede hadde innført. Herunder Norge, som innførte EITI alene, som det første OECD-landet.

Loven skulle ha trådt i kraft i USA i 2011, men amerikanske oljeselskaper organisert i lobbyorganisasjonen American Petroleum Institute (API), som er USAs største bransjeorganisasjon for olje- og gassindustrien og representerer mer enn 600 medlemmer, reiste i 2012 et søksmål mot Securities and Exchange Commission (SEC), det amerikanske finanstilsynet, som skulle skrive og gjennomføre reglene. API lyktes ikke i søksmålet, men greide å trenere loven i over fire år.

Norske rapporteringer

I Norge har det vært knyttet mest interesse til det delvis statseide selskapet Statoil. Statoil la fram den 19. mars 2015 verdens første rapport etter kravene i land-for-land rapportering. PWYP Norge analyserte da tilgjengelige data fra Statoils land-for-land-rapport for å se hvorvidt den var i overensstemmelse med forskriften og hvilken informasjon rapporten viste.

PWYP Norges analyse ble presentert i briefingen "Nedstrømstall forurenses oppstrømstall" som viste at Statoil hadde blandet nedstrømstall i en rapportering for oppstrømstall. PWYP Norge mente at rapporteringen derfor ikke var transparent og burde publiseres korrekt etter forskriften som kun krever at oppstrømstall skal publiseres².

PWYP Norges analyse viste også at kravet i forskrift om land-for-land-rapportering om at selskaper kun skal rapportere kjøp av varer og tjenester og ikke hele kostnaden, kan skape et inntrykk av at fortjenesten er høyere enn det som kan være tilfeller for oppstrømsvirksomheten. Briefingen førte til medieoppslag og Stortingsdebatt. Som en følge endret Statoil sin rapportering påfølgende regnskapsår, i 2016, som denne briefingen analyserer.

For å forstå hva vår analyse kan fortelle slik den er i forhold til hva den kunne ha fortalt, så er det nødvendig å forstå litt om den internasjonale konteksten og den nasjonale konteksten rapporteringen inngår i.

Forskjellen mellom land-for-land-rapportering ("As is") og utvidet-land-for-land-rapportering ("Should have been")

Loven om land-for-land-rapportering er en minstestandard for åpenhet. Når selskaper må rapportere på sine skattebetalinger til myndigheter og myndigheter må være åpne om hva de har mottatt i skattebetalinger, så er det mulig å se om tallene stemmer overens.

Loven om land-for-land-rapportering (rapportering av skattebetalinger for regnskapsformål), (slik loven i USA og EU krever) er derfor nødvendig for å synliggjøre potensiell korrupsjon, men dessverre ikke tilstrekkelig for å synliggjøre potensiell skattetilpasning. Selskaper kan flytte signifikant profitt ut fra et land før den beskattes. Fordi tilpasningen skjer før selskapet betaler sine skatter, holder det ikke å kun vite hvilke skattebetalinger et selskap har gjort.

Utvidet-land-for-land-rapportering

PWYP Norge utviklet derfor idéen og rapporteringsløsningen for en utvidet-land-for-land-rapportering (ULLR). Vi la frem det første diskusjonsnotatene i 2010 og den første rapporten som hvordan rapporten kunne gjennomføres i 2011. Utvidet land-for-land-rapportering er en videreføring av minimumsstandarden "land-for-land"-rapporteringen (LLR) slik den er innført i USA, EU og Norge. ULLR inkluderer kravene som allerede inngår i land-for-land rapporteringen, men i tillegg etterspør, tre krav som gjør rapporteringen egnet til å synliggjøre potensiell uønsket skattetilpasning:

- **Kostnader:** Forskriften i minimums land-for-land-rapportering krever kun at selskapene oppgir "kjøp av varer og tjenester". PWYP Norge krever at Norge innfører utvidet-land-for-land-rapportering slik at selskapene må oppgi kostnader, ikke bare kjøp av varer og tjenester, for alle land. En utvidet land-for-land-rapportering kan synliggjøre potensielt uønsket skattetilpasning. Endret til fulle kostnader ved forskriftsendring 22.12.2016 med virkning fra regnskapsåret 2017.
- **Regnskapstall:** Forskriften i minimums land-for-land-rapportering krever ikke at land-for-land rapporteringen skal være selskapenes allerede reviderte tall brutt ned per land, eller at de skal oppgis i noter i årsregnskapet. PWYP Norge krever at Norge innfører en utvidet-land-for-land-rapportering som kan synliggjøre potensielt uønsket skattetilpasning gjennom å kreve at allerede reviderte regnskapstall er kilden for rapporteringen og at tallene oppgis som noter i årsregnskapet.
- **Alle land:** Forskriften i minimums land-for-land-rapportering begrenser seg kun til at selskapene skal måtte oppgi opplysningene der hvor det fysisk foregår uttak av naturressurser og det gis åpning for "andre unntak", uten noen grenser i forskriften. Selskaper trenger ikke å rapportere for skatteparadiser. PWYP Norge krever at Norge innfører en utvidet-land-for-land-rapportering som kan synliggjøre potensielt uønsket skattetilpasning gjennom å kreve rapporteringen fra alle land, uten unntak.

PWYP Norge har i ti år arbeidet for utvidet land-for-land-rapportering som kan synliggjøre potensielt uønsket skattetilpasning³. Norske myndigheter har gått i retning av en utvidet land-for-land rapportering. Et samlet Storting ba 19. juni 2015 Regjeringen om å "gjennomgå effekten av forskriften for LLR rapportering målt mot Stortingets målsetting om å synliggjøre uønsket skattetilpasning og sikre at relevante opplysninger knyttet til LLR rapporteringen fra datterselskaper og støttefunksjoner i tredjeland fremkommer i regnskapet". Per juni 2016 var kravene fremdeles ikke innført, men det ble lovet en høring om disse kravene høsten 2016. Statoils rapportering for 2016 er derfor fremdeles en rapportering på minstestandarden for land-for-land rapportering.

Hvorfor er denne briefingen viktig?

1. **Den viser hvor enkelt utvidet land-for-land-rapportering kan settes opp.** Statoil viste i sin første LLR-rapportering at den separate LLR-rapporten som ble laget kunne kondenseres ned til en side når den ble gjengitt i Statoils bærekraftsrapport. Statoil har nå en enkel land-for-land rapport på én side i bærekraftsrapporten. Denne analysen viser hvor enkelt Statoil kan sette opp en utvidet-land-for-land-rapportering med noter til årsregnskapet.
2. **Den viser at nåværende lovregel om land-for-land-rapportering er mangelfull, og hvor lite som skal til for å få en utvidet land-for-land-rapportering.**

God lesning!
Mona Thowsen
Generalsekretær
PWYP Norge

¹ <https://www.whitehouse.gov/economy/middle-class/dodd-frank-wall-street-reform>

² Nedstrømstall forurenses oppstrømstall: <http://www.publishwhatyoupay.no/nb/node/16717>

³ <http://www.publishwhatyoupay.no/nb/aapenhetsloven/hva-har-skjedd-i-norge>

I sin første rapportering tok Statoil med nedstrømsvirksomheten i strid med den norske land-for-land forskriften og rapporteringen ble derfor i stor grad meningsløs. I sin andre rapportering 18. mars 2016 har Statoil begrenset tallene til oppstrømsvirksomhet. Likevel er det ikke full samsvar mellom finansregnskapet og de oppgitte land-for-land tallene, og det faktum at det rapporteres kjøp av varer og tjenester (som er delvis overlappende med investeringer) istedenfor kostnader for det enkelte land vanskeliggjør arbeidet med å finne mening i tallene.

Mening får man først når man ser hva et selskap investerer i hvert enkelt land, hvilke inntekter og kostnader de har, hvor mange ansatte de har og hvilke skatter de betaler. Statoil kan imidlertid ikke lastes alene for den manglende rapporteringen av kostnader da de har fulgt en mangelfull forskrift.

I mangel av kostnader for hvert land har PWYP Norge analysert land-for-land informasjonen med utgangspunkt i land-for-land tallene i rapporten «Payment to governments», segment-informasjon og annen informasjon i rapporten «Annual report on Form 20F» samt arbeidsstyrketallene i rapporten «Sustainability report».

De 7 største investeringene (Norge, USA, Angola, UK, Canada, Azerbaijan og Brasil) utgjør 93,9% av totale oppstrømsinvesteringer. Investeringene i USA og UK økte mens øvrige investeringer ble redusert fra 2014 til 2015. Det investeres lite i Algerie og Nigeria sammenlignet med inntektene fra disse landene. Statoil synes derfor å være i en høstingsfase i disse landene. Dette står i sterk kontrast med investeringene i USA som er de største investeringene utenfor Norge. Statoil vektet seg derfor opp innenfor skiferogass og skiferolje.

Land	Skatt i % av total inntekt	Kommentarer
Norge	43.04%	Bare Norge, Angola, Algerie, og Nigeria har skatt i prosent av inntekt som kan anses som normal. Skatteinntektene til andre land påvirkes av lave inntekter (USA), høye kostnader (Canada, Brasil), oppstarts-investeringer (Ireland) og andre mekanismer (Russland).
Angola	42.57%	
Algerie	30.72%	
Nigeria	30.51%	
Russland	24.93%	
Brasil	13.26%	
Irland	10.00%	
USA	9.64%	
Canada	8.83%	

De 7 største inntektslandene (Norge, Angola, USA, Canada, Algerie, Brasil, Azerbaijan) utgjør 94,1% av totale oppstrømsinntekter. Nigeria ville kommet inn på 4. plass med 9,4 milliarder i inntekt dersom det ikke var for nedskrivninger på 9,8 milliarder netto pga en pågående rettsak.

De 7 største produksjonslandene (Norge, USA, Angola, Azerbaijan, Algerie, Nigeria, Brasil) utgjør 97,3% av den totale oppstrømsproduksjonen. USA er det landet med høyest produksjon utenfor Norge, men inntektsbildet svekkes som følge av lav inntekt for gassen. Inntekt per fat er desidert størst i oljelandene Canada og Nigeria, men inntektsbildet i Nigeria ødelegges av nedskrivninger pga den pågående rettsaken.

De 7 mest inntektsbringende landene målt i inntekt i USD per boe er Nigeria, Canada, UK, Norge, Russland, Angola, Brasil og Algerie. Uten å kjenne kostnadene blir imidlertid dette bildet misvisende. Inntekten i Canada og UK er enten hedget eller er på annen måte blitt påvirket av andre inntekter. Nigeria påvirkes av pågående rettsak.

Når det gjelder skatt i % av total inntekt så deler landene seg inn i 3 segmenter; land med over 100% skatt i % av inntekt; land med over 20% skatt i prosent av inntekt og land under 20% skatt i prosent av inntekt. Land med over 100% i skatt har typisk ingen produksjon, og skattenivået blir derfor høyt på grunn av andre skatter

enn inntektsskatter. Azerbaijan har 81,6% skatt i prosent av inntekter, men inntekter er justert ned for en gevinst på 12,3 milliarder som ikke beskattes verken i Azerbaijan eller i Norge. Det er knyttet usikkerhet om skattenivået i Azerbaijan reflekterer den faktiske beskatningen.

Land	Samlede skatteinntekter, mill. kroner.	Kommentar
Norge	61,371	8 land mottar mer enn 100 millioner kroner i skatter. Av de 7 landene utenfor Norge mottar de totalitære statene Angola og Azerbaijan 76% av de totale skatteinntektene til disse landene.
Angola	14,120	
Azerbaijan	5,259	
Nigeria	3,151	
Algerie	1,535	
Brasil	578	
Canada	487	
Russland	342	

Ser vi på den totale land-for-land rapporteringen så kan denne oppsummeres:

- Investeringer kan avstemmes mot finansregnskapet (segmentrapporteringen) med en feilmargen på NOK 33,7 millioner, men investeringene i Norge er NOK 167,9 millioner høyere enn finansregnskapet mens investeringene internasjonalt summerer seg til NOK 201,6 millioner lavere enn finansregnskapet. Rapporteringen er derfor IKKE i samsvar med finansregnskapet, og totale elimineringer er ikke vist slik at man kan se at investeringer stemmer med finansregnskapet.
- Inntekter kan avstemmes mot finansregnskapet (segmentrapporteringen) med en feilmargen på NOK 746,1 millioner, men inntektene i Norge er NOK 3077,7 millioner høyere enn finansregnskapet mens inntektene internasjonalt summerer seg til NOK 3823,8 millioner lavere enn finansregnskapet. Rapporteringen er derfor IKKE i samsvar med finansregnskapet, og totale elimineringer er ikke vist slik at man kan se at investeringer stemmer med finansregnskapet.
- Siden det er innkjøp av varer og tjenester som er oppgitt og ikke kostnader så er det ikke mulig å avstemme kostnadsbildet mot finansregnskapet.

Produksjonen for 2015 var i finansregnskapet 324 mmmboe olje, 54 mmmboe NGL og 285 mmmboe gass, dvs totalt 663 mmmboe, mens solgte volumer var 671 mmmboe.

Salg av reserver er da ikke medtatt. Forskjellen mellom 663 mmmboe i finansregnskapet og 719,3 mmmboe som er oppgitt i land-for-land oversikten utgjør 56,3 mmmboe. Host Government entitlements utgjør 42,3 mmmboe. Det er derfor en uavstemt forskjell i produksjon mellom land-for-land oversikten og finansregnskapet på minimum 14 mmmboe.

Skatt i % av total inntekt (host government entitlement tatt med både i inntekt og skatt) var for Norge 43,04%, mens samme prosent internasjonalt var 29,22%, gjennomsnittlig 37,63%. Av totalt NOK 88,2 milliarder i betalt skatt i 2015 utgjør 39,6 milliarder 2014, mens bare 24,1 milliarder av 2015-skatten forskyves til 2016.

Det som mangler i rapporteringen er land som har inntekter knyttet til oppstrømsvirksomhet, dvs hvilke andre land enn produksjonslandene har inntekter som knyttes til Statoils oppstrømsvirksomhet. Land-for-land rapporteringen kan ikke betraktes som komplett før disse landene er inkludert og det gis et komplett bilde av oppstrømsvirksomheten, men Statoil har i 2015 kommet et stort steg i riktig retning når det gjelder sin rapportering. PWYP Norge viser i denne briefing hvor enkelt et selskap kan publisere utvidet land for land rapportering på én side. Nå er det opp til myndighetene å innføre en justert utvidet land-for-land rapporteringen (ULLR) slik at man får en fullstendig rapportering som er avstembar mot finansregnskapstallene og representerer alle land med oppstrømsrelaterte tall.»

Utvidet LLR

Minimumskrav LLR

Oppstrøm

Hjemland	Investeringer (mill NOK)	Produksjonsvolum (mill boe)	Inntekter	Kostnader ved bydestinasjoner*	Kjøp ved opprinnelse*	Antall ansatte - ekskl expats	Betalbar skatt 1.1. A	Betaltbar skatt res. regnsk. B	Betalbar skatt 31.12. C	Skatt	Produksjonsrettigheter	Bonuser, royalties, gebyr	Miljøgebyr	Frivillige investeringer i lokalsamfunn	Kontraktsmessige sosiale bidrag	Lønn og sosiale kostnader
Norge	55 100	432	182 200	70 500	121 956	19 670	?	?	?	89 704	-	649	649	123	-	27 892
Algerie	-	19,7	-	3 782	28	26	?	?	?	1 568	3 524	-	-	-	-	22
Angola	-	75,3	-	7 355	772	42	?	?	?	4 871	18 081	-	-	2	-	41
Australia	-	-	-	-	409	-	?	?	?	-	-	3	-	-	-	-
Azerbajdsjan	-	34,7	-	2 934	60	46	?	?	?	1 289	8 778	-	-	-	-	32
Brasil	-	16,3	-	4 066	4 558	280	?	?	?	50	-	1 183	-	3	4	573
Canada	-	9,7	-	3 707	2 698	397	?	?	?	2	-	785	-	9	8	669
Colombia	370	-	-	1	1	-	?	?	?	-	-	-	-	-	-	-
Færøyene	-	-	-	250	239	7	?	?	?	-	-	19	-	9	-	11
India	8	-	3	15	15	-	?	?	?	-	-	-	-	-	-	-
Indonesia	-	-	-	38	15	22	?	?	?	-	-	2	-	9	-	23
Irland	-	-	-	115	108	3	?	?	?	-	-	-	-	9	-	7
Libya	-	1,3	-	250	4	7	?	?	?	278	314	-	-	9	-	8
Mosambik	-	-	-	144	144	-	?	?	?	-	-	-	-	9	-	-
Nigeria	-	17,6	-	968	27	12	?	?	?	2 948	1 873	360	-	1	-	43
Russland	-	3,4	-	442	40	43	?	?	?	137	729	-	-	2	-	33
UK	-	0,9	-	131	6 835	348	?	?	?	87	-	11	-	13	-	658
Tanzania	-	-	-	3 095	3 086	30	?	?	?	-	-	-	1	1	-	9
USA	-	88,1	-	45 812	18 484	913	?	?	?	246	-	712	19	19	-	1 836
Venezuela	-	4,3	-	55	30	30	?	?	?	-	-	-	-	-	-	25
Annet	(378)	-	-	31 540	4 173	31	?	?	?	1	-	1	7	7	-	16
Total oppstrøm	55 100	703,3	182 203	175 200	163 682	21 907	52 800	88 000	39 600	101 181	33 299	3 725	676	225	12	31 898

Midstrøm, nedstrøm og markedsføring

Hjemland	Investeringer (mill NOK)	Produksjonsvolum (mill boe)	Inntekter	Kostnader ved bydestinasjonen*	Kjøp ved opprinnelse *	Antall ansatte - ekskl expats	Betalbar skatt 1.1. A	Betaltbar skatt res. regnsk. B	Betalbar skatt 31.12. C	Skatt	Opptjeninger av vertskaps regjeringer	Bonuser, royalties, gebyr	Miljøgebyr	Frivillige investeringer i lokalsamfunn	Kontraktsmessige sosiale bidrag	Lønn og sosiale ytelser
Norge	5 233	-	316 950	337 351	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bahamas	87	-	237	47	81	65	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47
Belgia	-	-	-	126	80	86	-	-	-	-	-	-	-	1	-	126
Kina	-	-	-3	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Danmark	185	-	28 430	348	1 329	367	-	-	-	-	-	-	-	-	-	348
Tyskland	57	-	577	62	865	41	-	-	-	-	-	9	-	-	-	62
Korea, Republikk	-	-	9	-	12 636	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-
Nederland	29	-	1 958	18	5 821	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
New Zealand	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-
Singapore	-	-	26	48	87	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48
Sverige	-	-	1 868	-	845	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-
Sveits	270	-	0	-	161	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
De Forente Ar. Em. - ikke individualis.	-	-	0	-	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eliminations	2 153	-	98 354	?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum andre	-	-	-106 256	?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	8 014	-	342 150	338 000	22 056	609	-	-	-	16	-	-	9	20	-	649
Statoil ASA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt selskap	63 114	-	524 353	513 200	185 738	22 516	52 800	88 000	39 600	101 197	33 299	3 725	685	245	12	32 547

Opplysningene i tabellen er både mangelfulle og delvis feil fordi det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger i Statoils rapportering.

Opplysningene i tabellen er både mangelfulle og delvis feil fordi det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger i Statoils rapportering.

* Statoil har med kjøp av varer og tjenester og arbeidskostnader, men uten å kjenne fulle kostnader er det umulig å sammenholde inntekter og utgifter.

Utgitt av: Publish What You Pay Norway

Utgivelsesår: 2016

Utgivelsessted: Oslo, Norway

ISBN: 978-82-93212-70-6

Skrevet av: Friar Aarsnes, statsautorisert revisor

Forsideillustrasjon: Roar Hagen

Trykk: Copy Cat

Utgitt med støtte fra Norad

Legal disclaimer:

This publication is based on information provided to Publish What You Pay Norway (PWYP Norway) and individuals acting on behalf of PWYP Norway. The conclusions presented herein are based only on information so provided. PWYP Norway and those acting on behalf of PWYP Norway have strived towards acquiring full overview of all relevant information and data to prepare this publication. We do not accept liability whatsoever for any insufficiency or inadequacy of the information and data that this publication is based upon.

While PWYP Norway has taken all reasonable care to ensure that the information contained in this publication is accurate, publicly available information and data has not been verified by the companies or users and neither PWYP Norway nor any person acting on behalf of PWYP Norway in the drafting and preparation of this publication can be held legally responsible for the content or guarantee that it is totally free from errors or inaccuracies.

Any references contained in this publication pertaining to any kind of sources, publications or websites from third parties, are inserted for convenience only and are purely for informative purposes. They do not constitute endorsement of material on those sites, publications or sources. PWYP Norway and those acting on its behalf accept no liability whatsoever for any loss or damage arising from the use of such information.

@PWYPNorway

facebook.com/PWYPNorway

PublishWhatYouPay Norway

PWYP Norge er den norske avdelingen i et globalt nettverk som består av over 800 organisasjoner fra over 70 ressursrike land i verden. Vi arbeider for finansiell åpenhet i utvinningsindustrien slik at land kan mobilisere

---

Publish
What You Pay
NORWAY